

Kehely

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám: 59.2058 

Alkotó: Saler, Johann David (1665 - 1724)
Saler, Josef Ignaz (1697 - 1764)

Készítés ideje: 1720 - 1730

Készítés helye: Augsburg

Jelzés: talpperemén beütött városjegy az 1719-1730 közötti időszakból (Seling 194) és Johann David Saler mesterjegye (Seling 1877)

Anyag: aranyozott ezüst

Technika: cizellált; poncolt; trébelt

Méreték: magasság: 26,5 cm
szájátmérő: 9,85 cm
talpátmérő: 16,6 cm

A Passió jeleneteivel díszített kehely hatkaréjos talpának alsó peremét poncolt sorminta díszíti; magas boltozatú felső részét trébelt, volutás szalagminta tagolja, amely a talpboltozat cikkelyein kétféle változatban megjelenő kartusokat formáz. A trébelt ornamentek csak enyhén emelkednek ki a poncolt alapból. A díszkeretekben egységenként egy-egy ovális medalion, illetve egy-egy poncolt pikkelymintával borított, középen apró, trébelt virágrozzát magában foglaló mező váltakozik. A három medalionban a keresztvitel, a keresztrefeszítés és a feltámadás aprólékosan kidolgozott jelenete látható. A rozettás gallér fölött, többszörös balusztergyűrűt formázó átvezető tagozatok között elhelyezkedő öntött, három oldalú díszváza idomú nóduszt szalagdíszes, volutás ornamentek tagolják, amelyek három, szárnyas angyalfejjel és virágrozzával díszített egységet fognak közre. A kupa kehelykosarat imitáló alsó részét hangsúlyos, kagylós gyűrűpárkány és szalagfonatos pártázat zárja le; felső része sima, szájpere me enyhén kifelé hajlik. Az alsó rész felüledíszé a talpboltozat ornamentikáját ismétli. Oldalain három pikkelydíszes-rozettás mezőt magában foglaló szalagkartus és három, díszkeret nélküli medalion váltakozik, amelyekben az olajfák hegyén imádkozó Krisztus, az ostorozás és a töviskoronázás jelenete tűnik fel. A figurális kompozíciók megmunkálásában a kétféle technikát a fokozottabb térhatás érdekében kombináló törekvés figyelhető meg. Az előképek igen változatosak: míg az ostorozás és a töviskoronázás kompozíciója egyértelműen késő gótikus mintalapokat követ (a figuratípusokat is változatlan formában átvéve), az olajfák hegyén játszó jelenet a 17. századi itáliai példákhoz igazodik, és Carlo Maratti vagy Francesco Trevisani műveit idézi, nem csupán a figurák beállítása, hanem a modellálás, illetve a légköri jelenségek ötvöstechnikai eszközökkel való érzékeltetése tekintetében is.

A talp peremén beütött augsburgi városjegy látható az 1719 és 1730 közötti időszakból (vö. Seling 194 és Seling 2007, 47: N. 1530), Johann David Saler mesterjegye mellett („IDS”, háromkaréjos keretben; lásd Seling 1877), amelyet az adott időszakban idősebb fia, az 1727-ben mesterré avatott Josef Ignaz Saler is használt.

A tárgyat 1936-37-ben a Magyar Nemzeti Múzeum adta át az Iparművészeti Múzeumnak.

Ecsedy Anna

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - 48: kat. sz. 1.14. (Ács Piroska)
- a kiállítást rendezte: Ács Piroska: *Augsburgi barokk ötvösmunkák*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1984. - 4: kat. sz. 32; 25. kép

